

STORA UTSKOTTETS betänkande N<sup>o</sup> 2/1951 med anledning av landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag angående landskapsförvaltningen i landskapet Åland.

Landstinget, som i ärendet fått mottaga lagutskottets betänkande N<sup>o</sup> 1/1951, har däröver inbegärt stora utskottets utlåtande.

Vid genomgåendet av lagutskottets lagförslag paragraf för paragraf har stora utskottet ansett skäl att göra följande ändringsförslag:

§ 1. Lagutskottet har föreslagit, att landskapsnämnden skall utgöras, förutom av lantrådet, av sex ledamöter och sex ersättare för att möjliggöra att flera intressen bliva företrädade i nämnden. Stora utskottet anser emellertid, att såväl huvudnäringarna i landskapet, jordbruk, fiske och sjöfart, som skolfrågorna kunna bliva representerade i nämnden, om antalet medlemmar och ersättare bibehålles med fyra och dessa väljas bland personer, som besitta insikter i dessa frågor. Under sådant förhållande vill utskottet icke tillstyrka utökande av medlemsantalet, enär en mindre nämnd arbetar smidigare och fortare och kan lättare än en större nämnd fatta enhälliga och på sak gående beslut. Utskottet föreslår därför, att nämnden liksom nu skall bestå av fyra ledamöter och fyra ersättare.

§ 2. I denna paragraf har stora utskottet icke gjort annan ändring än att i dess första moment "skicklighet och" utelämnats, enär god administrationsförmåga även måste anses innefatta skicklighet i allmänna värv.

§ 6. Antalet medlemmar i landskapsnämnden, som erfordras för att utverka nämndens sammankallande till extra sammanträde, har föreslagits till två, då antalet ledamöter i nämnden minskats.

§ 7. På samma skäl föreslås, att två ledamöter, förutom lantrådet eller hans ställföreträdare, skola vara närvarande för att nämnden skall vara beslutför, respektive tre ledamöter, ifall så lantrådet som ställföreträdaren äro förhindrade att närvara.

§ 16. Utskottet anser skäl att i sista momentet stadgas att lantrådets årsberättelse skall ingivas senast i början av landstingets höstsession.

§ 21 mom. 3. Utskottet har kompletterat momentet sålunda att början lyder: Vid förfall av lantrådet eller lantrådets ställföreträdare, må .....

§ 29, mom. 1, punkt 8. Utskottet har utelämnat ordet semester enär tiden för densamma enligt 48 § bestämmes av lantrådet.

§§ 29, 30, 31, 35, 37 och 39. Utskottet anser att i dessa paragrafer bör liksom i 33 § införas en punkt, som bestämmer, att respektive föredragande böra före mars månads utgång ingiva berättelse över sin verksamhet under föregående år för att göra det möjligt för lantrådet att avgiva sin i landstingsordningen förutsatta årsberättelse.

§ 33 punkt 13. Februari ersatt med mars, enär det vore svårt för landskapsagronomen att hinna få berättelsen tidigare färdig.

§ 45. Beträffande kompetensvillkoren för landskapsarkeologen har efter samråd med honom vissa ändringar gjorts.

Ordet landskapskassörskan har utbytt mot landskapskassören.

§ 60 mom. 1. Ordet suppleant har utbytt mot ersättare.

§ 69. I denna paragraf har införts ett tredje moment av följande lydelse: Landskapsförvaltningen underlydande tjänstemän och befattningshavare äga icke rätt att som bisyssla antaga annan avlönad tjänst eller befattning utan tillstånd av landskapsnämnden.

Med hänvisning till ovan sagda får utskottet därför vördsamt föreslå

att landstinget ville antaga ifrågavarande lagförslag i den lydelse lagutskottet föreslagit, dock sålunda att nedannämnda paragrafer 1, 2, 6, 7, 16, 21, 29, 30, 31, 33, 35, 37, 39, 45, 60 och 69, ändras sålunda:

1 §.

Landskapsnämnden består av lantrådet såsom ordförande och fyra ledamöter samt fyra ersättare för dem, så tillsatta som i lagen om självstyrelse för Åland stadgas.

En av ledamöterna skall av landstinget tillika förordnas att vid förfall för lantrådet fullgöra hans åligganden.

Om valet skall landstinget anmäla hos landshövdingen.

2 §.

Lantrådet ävensom ledamöterna och ersättarna i landskapsnämnden utses bland personer, som äro valbara till landstingsmän och därjämte äga erfarenhet i allmänna värv. Lantrådet bör därjämte hava ådagalagt god administrationsförmåga.

Lantråd eller ledamot i landskapsnämnden må likväl ej vara den, som står i aktiv militärtjänst, ej heller tjänsteman och befattningshavare, som på grund av sin ställning är redovisningsskyldig inför landskapsnämnden, ej heller den, som avträtt sina tillgångar till konkurs intill dess han beedigat sin stat, eller den, som står under åtal för brott, varå förlust kan följa av medborgerligt förtroende.

Landskapsnämnden bör, om möjligt, vara så sammansatt, att de åländska näringarna och skolväsendet däri företrädas.

6 §.

Landskapsnämnden sammanträder minst en gång varje vecka samt däremellan så ofta ärendena det påkalla eller när två ledamöter därom för behandling av visst ärende anhållit. Kallelse till

sammanträde meddelas i den ordning nämnden beslutat.

Sammanträdena hållas i Mariehamns stad, där ej nämnden för särskilt fall annorlunda bestämt.

## 7 §.

Landskapsnämnden är beslutför, då lantrådet eller hans ställföreträdare och två ledamöter äro närvarande.

Vid förfall både för lantrådet och hans ställföreträdare är nämnden beslutför jämväl då tre ledamöter, bland vilka den äldste skall föra ordet, äro vid sammanträdet närvarande.

Vid meningsskiljaktighet bör öppen omröstning verkställas. Falla rösterna lika, gälla såsom beslut den mening ordföranden biträtt.

## 16 §.

På lantrådet såsom tjänsteman och ledare för landskapsförvaltningen ankommer:

att hava tillsyn däröver, att innehavare av tjänster och befattningar vid landskapsförvaltningen förhålla sig oförvitligt och att mot felande vidtaga av omständigheterna påkallade åtgärder;

att övervaka efterlevnaden av arbetsordningen för tjänstemän och befattningshavare vid landskapsförvaltningen;

att verkställa eller låta verkställa behörig inspektion, då ombyte i föredragandetjänst äger rum; samt

att tillse att borgensförbindelser och övriga handlingar, som röra landskapets rätt, sorgfälligt förtecknas och förvaras av kamreraravdelningen.

Årligen senast i början av landstingets höstsession skall lantrådet till landstinget avgiva och bland dess medlemmar låta utdela en noggrann och detaljerad redogörelse för landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd samt verkställigheten av landstingets beslut ävensom angående sin egen verksamhet.

## 21 §.

Expeditioner i anledning av landskapsnämndens beslut och övriga åtgöranden skola undertecknas av lantrådet och kontrasigneras av vederbörande föredragande.

Där vederbörande föredragande ensam fattat beslut om förberedande åtgärd, skall däröver utfärdad expedition av honom undertecknas på tjänstens vägnar.

Vid förfall för lantrådet eller lantrådets ställföreträdare må expedition, om ärendet är brådskande, undertecknas på landskapsnämndens vägnar av två föredragande, av vilka den ena bör hava föredragit ärendet och den andra vara antingen landskapssekreteraren, biträdande landskapssekreteraren eller landskapskamreraren.

## 29 §.

Landskapssekreteraren åligger att såsom föredragande handlägga ärenden, som angå:

- 1) polisväsendet;
- 2) folkskolväsendet, lärdomsskolan och sjöfartsundervisningen;
- 3) landskapets medicinalförvaltning;
- 4) lagberedningen till Ålands landsting;
- 5) inrättande och indragande av tjänster eller befattningar;
- 6) tjänsteförslag;
- 7) besättande av tjänst eller befattning;
- 8) beviljande av avsked och tjänstledighet åt tjänstemän och befattningshavare;
- 9) landskapsnämndens sammanträdestider samt tjänstetiden för tjänstemän och befattningshavare;
- 10) förslag till arbetsordning för tjänstemännen och befattningshavarna;
- 11) övriga ärenden, vilka enligt denna landskapslag eller särskilda föreskrifter ankomma på honom såsom chef för kansliavdel-

ningen.

På landskapssekreteraren ankommer vidare att före mars månads utgång uppgöra berättelse över sin verksamhet under föregående år.

I arbetsordningen kan bestämmas, att även andra än ovannämnda ärenden skola handläggas av landskapssekreteraren.

30 §.

Biträdande landskapssekreteraren skall bereda och föredraga övriga på kansliavdelningen ankommande ärenden, som i arbetsordningen uppräknas, samt före mars månads utgång uppgöra berättelse över sin verksamhet under föregående år.

Landskapskanslistens arbetsuppgifter meddelas i arbetsordningen.

31 §.

Landskapskamreraren åligger att som föredragande handlägga ärenden, som angå:

- 1) landskapets inkomst- och utgiftsstat;
- 2) granskning av underredogörarens räkenskaper och medelsförvaltning;
- 3) utanordningar;
- 4) ansökningar om landskapsunderstöd, -bidrag och lån, för såvitt de icke i arbetsordningen ankomma på någon annan föredragande;
- 5) landskapsskatt och lån för landskapsförvaltningens finansiering;
- 6) landskapets egendom, såvitt icke någon del därav enligt arbetsordningen står under uppsikt av någon annan föredragande;
- 7) tjänstemäns och befattningshavares hänförelse till avlöningsklass samt ansökningar om ålderstillägg och pension.

På landskapskamreraren ankommer vidare:

8) att tillse, att meddelade föreskrifter rörande medelsförvaltningen iakttagas samt att draga försorg om och ansvara för att kamreraravdelningens samt underredogörarens räkenskaper och kassor periodiskt behörigen revideras;

9) att vidtaga av landskapets fördel påkallade åtgärder, där

underredogörare tillgripit eller förskingrat omhändertavda medel eller brist i dessa medel yppats eller ock sådant förhållande uppdagats vid dödsfall;

10) att förteckna och förvara till kamreraravdelningen ingiven borgensförbindelse och andra säkerhetshandlingar;

11) att draga försorg om att vid revisioner hos underredogörare och vid tjänsteavträdelser tillkomna protokoll förvaras av kamreraravdelningen;

12) att tillse, att såväl kamreraravdelningens som underredogörarnas bokföring handhåves enligt gällande föreskrifter;

13) att fullgöra övriga åligganden, som enligt denna landskapslag eller särskilda föreskrifter ankomma på honom i egenskap av chef för kamreraravdelningen; samt

14) att före mars månads utgång uppgöra berättelse över sin verksamhet under föregående år.

I arbetsordningen må kunna bestämmas, att även andra än ovan nämnda ärenden skola handläggas av landskapskamreraren.

33 §.

Landskapsagronomen åligger att såsom föredragande handlägga ärenden, som angå:

- 1) lantbruket, dess binäringar och föreningsrörelse och lantmannagillesverksamheten;
  - 2) landskapets jordegendomar;
  - 3) Ålands lantmannaskola eller annan av landskapet underhållen jordbruksskola;
  - 4) Ålands lantbruksskola.
- Landskapsagronomen åligger vidare att
- 5) verkställa nödiga besiktningar och inspektioner beträffande landskapets jordegendomar;
  - 6) inspektera undervisningen vid Ålands lantmannaskola eller

annan av landskapet underhållen jordbruksskola;

7) företräda landskapet vid expropriation av fast egendom och vidtaga av saken påkallade åtgärder;

8) följa med lantbrukets och dess binäringars utveckling samt hålla sig underrättad om anslagen för lantbrukets främjande i riket och i anledning därav göra framställning hos landskapsnämnden om åtgärder för främjande av lantbruksnäringarna inom landskapet;

9) uppmuntra och främja lantbruket genom upplysnings- och instruktionsverksamhet samt tillhandagå jordbrukarnas organisationer med råd, upplysningar och nödiga åtgärder;

10) främja lantbrukets och kreatursförädlingsverksamhet;

11) samarbeta med vederbörande myndigheter beträffande handläggningen av dikningsärenden och övriga vattenrätten rörande frågor;

12) leda jordbruks-, fiskeri- och trädgårdsinstruktörernas verksamhet;

13) före mars månads utgång ingiva berättelse över sin verksamhet under föregående år jämte en kort redogörelse för landskapets jordbruksförhållanden; samt

14) fullgöra övriga åligganden, som enligt denna landskapslag eller särskilda föreskrifter ankomma på honom i egenskap av chef för lantbruksavdelningen.

I arbetsordningen kan bestämmas, att även andra än ovannämnda ärenden skola handläggas av landskapsagronomen.

### 35 §.

Landskapsförstämestaren åligger att såsom föredragande handlägga ärenden, som angå:

1) skogshushållningen, jakten samt förenings- och annan rörelse för skogsvårdens främjande i landskapet;

2) landskapets skogar och avverkning;

3) uppsikt över den enskilda skogsvården samt övriga under

skogsvården fallande frågor.

Landskapsförstämestaren åligger vidare att

4) verkställa nödiga besiktningar av landskapets skogar;

5) deltaga i och leda upplysnings- och instruktionsarbetet på skogs- och jaktvårdens område inom landskapet;

6) leda och biträda vid utförandet av forstliga arbeten på den privata skogshushållningens område;

7) föranstalta därom, att inom landskapet finnes tillräcklig tillgång på skogsfrö och plantor av kontrollerad, för orten lämplig beskaffenhet;

8) övervaka de kommunala skogsvårdsnämndernas arbete;

9) övervaka, att skog icke må skövlas samt, om så likväl skett, vidtaga av saken påkallade åtgärder för fredning samt för åstadkommande av återväxt och dess betryggande;

10) övervaka och leda skogsvårdsinstruktörens, skogsvaktarens arbetsledarens och övriga vid forstavdelningen anställdas verksamhet;

11) fullgöra övriga åligganden, som enligt denna landskapslag eller särskilda föreskrifter ankomma på honom i egenskap av chef för forstavdelningen; samt

12) före mars månads utgång avgiva berättelse över sin verksamhet under föregående år.

I arbetsordningen kan bestämmas, att även andra än ovannämnda ärenden skola handläggas av landskapsförstämestaren.

### 37 §.

Landskapsvägningjören åligger att såsom föredragande handlägga ärenden, som angå:

1) landskapsförvaltningen underlydande vägar, broar, kanaler, sjökommunikationer;

2) landskapets motorbåtar och färjor;

230  
3) anskaffning av erforderliga inventarier, redskap, maskiner och material samt försäljning och avförande ur räkenskaperna av obehövlige eller förslitna materiel eller inventarieföremål även som utlåning eller förhyrning för allmännyttiga ändamål av maskiner och förrådsartiklar;

4) fördelning och användning av till förfogande ställda anslag på ekonomiskt och tekniskt fördelaktigt sätt.

Landskapsvägingenjören åligger ytterligare att

5) själv eller genom underlydande befattningshavare utföra ombetrodda arbeten, förrättningar, undersökningar och förvaltningsuppgifter;

6) övervaka vården och underhållet av anförtrödd landskapsegendom;

7) vidtaga erforderliga åtgärder för verkställande av expropriation av fast egendom, som är behöfelig för byggnadsföretag;

8) sörja för ordningens upprätthållande, sjukvård samt upplysningsarbete bland underlydande arbetare, där detta med hänsyn till de fast anställda arbetarnas antal är av nöden;

9) företaga nödiga inspektions- och andra resor;

10) ingiva inom föreskriven tid till kamreraravdelningen räkenskapsrapporter samt förslag till inkomst- och utgiftsstat för följande år;

11) fullgöra övriga åligganden, vilka enligt denna landskapslag eller särskilda föreskrifter ankomma på honom såsom chef för vägavdelningen; samt

12) före mars månads utgång avgiva berättelse över sin verksamhet under föregående år.

I arbetsordningen kan bestämmas, att även andra än ovannämnda ärenden skola handläggas av landskapsvägingenjören.

231  
Landskapsarkeologen åligger att såsom föredragande handlägga ärenden, som angå,

1) forn- och kulturminnesvården i landskapet;

2) landskapets museer och tillsättande av befattningshavare vid dem.

Landskapsarkeologen åligger vidare att

3) övervaka, att gällande författningar rörande fornminnes- och kulturminnesvård efterlevas;

4) taga initiativ till och sörja för förefintliga minnesmärkens fredande och bevarande;

5) hålla tillsyn över landskapets fornlämningar och andra kulturminnesmärken samt övervaka, att de icke taga skada eller förstöras och, för den händelse så skulle vara fallet, omedelbart hos landskapsnämnden göra framställning om förebyggande åtgärder;

6) uppgöra förteckning och beskrivning över landskapets fasta fornlämningar, verkställa inventering av det kulturhistoriska föremålsbeståndet och upprätta register över äldre ortnamn inom landskapet samt anteckna alla omständigheter, som äro ägnade att belysa landskapets kultur och historia;

7) taga initiativ till önskvärda och erforderliga åtgärder för konservering eller istandsättning av forn- och kulturminnesmärken;

8) utföra utredningar och undersökningar rörande forn- och kulturminnesvården samt i frågor rörande kulturminnesvård och kulturhistorisk forskning samarbeta med andra ifrågakommande institutioner;

9) redogöra tid efter annan vid landskapsnämndens sammanträden för sin verksamhet, arbetets gång, gjorda inköp, influtna gåvor m.m.;

10) sörja för systematisk tillväxt och betryggande vård av landskapets museala samlingar samt i egenskap av föreståndare för dem tillse, att förvärvade och deponerade föremål registreras och kata-

logiseras, bestämma om föremålens uppställning och förvaring, vid särskild hänsyn bör tagas till att skådesamlingen ordnas systematiskt och instruktivt, samt att de magasinerade föremålen skola vara tillgängliga för forskare ävensom att efforderliga konserveringsarbeten bliva sakkunnigt utförda;

11) stå i mån av tid lokala hembygds- och fornminnesföreningar samt enskilda personer till tjänst med råd och bistånd i kulturminnesvårdande och museala angelägenheter, i vilket avseende han skall stå i kontakt med föreningarnas styrelser samt om möjligt årligen besöka deras museer eller museala anläggningar;

12) främja genom vetenskaplig forskning utredande av spörsmål, som hänföra sig till landskapets förhistoria, historia och etnologi;

13) fullgöra övriga åligganden, som enligt denna landskapslag eller särskilda föreskrifter ankomma på honom; samt

14) före mars månads utgång avgiva berättelse över sin verksamhet under föregående år.

I arbetsordningen kan bestämmas, att även andra än ovannämnda ärenden skola handläggas av landskapsarkeologen.

#### 45 §.

Kompetensvillkor för landskapssekreteraren och biträdande landskapssekreteraren är juriskandidat- eller högre rättsexamen eller tidigare högre förvaltningsexamen.

Kompetensvillkor för landskapskamreraren är juriskandidat- eller högre rättsexamen eller tidigare högre förvaltningsexamen, ekonomisk kandidatexamen eller politiceskandidatexamen, vardera med högre vitsord i företagsekonomi samt vitsord i nationalekonomi.

För landskapsagronomtjänsten erfordras avlagd agronomisk ämbetsexamen samt praktisk erfarenhet vid lantbruk.

Landskapsforstmästaren bör uppfylla villkoren för erhållande av

extraordinarie forstmästartitel.

Landskapsvägingenjören bör hava avlagt väg- och vattenbyggnadsingenjörsexamen vid Tekniska Högskolan i Finland eller någon annan högskola med motsvarande kurs.

Av landskapsarkeologen fordras filosofiekandidatexamen med antingen högsta vitsord i Finlands och de nordiska ländernas arkeologi och vitsord i ämnen inom åtminstone tvenne av följande vetenskapsgrupper; Finlands historia, nordisk historia, nordisk filologi och nordisk kulturhistoria och folklivsforskning eller finsk-ugrisk etnografi eller konsthistoria;

eller ock högsta vitsord i ett ämne inom någon av dessa vetenskapsgrupper, cum laude approbatur i Finlands och de nordiska ländernas arkeologi och vitsord inom någon av övriga nämnda vetenskapsgrupper.

Vidare fordras praktisk erfarenhet i arkeologiskt eller etnologiskt fältarbete samt museipraktik.

Vägbyggmästaren, vägmästaren och byggnadsinstruktören skola hava avlagd byggmästarexamen vid teknisk skola.

Av landskapsregistratorn-arkivarien och landskapskanslisten fordras avlagd lägre rättsexamen.

Av landskapskassören och huvudbokföraren fordras avlagd lägre rättsexamen eller vid högskola avlagd ekonomisk examen, som berättigar till titeln diplomekonom;

Jordbruksinstruktörerna skola hava genomgått sådant lantbruksläroverk, varifrån dimission berättigar till titeln agrolog.

Skogsvårdsinstruktörens kompetensvillkor äro genomgången kurs vid forstskola, som berättigar till titeln forsttekniker, och trädgårdsinstruktörens genomgången två-årig trädgårdsskola.

Fiskeriinstruktören skall hava sådan praktisk erfarenhet på fiskerinäringens område, som landskapsnämnden prövar nödig för

befattningens handhavande.

För annan här ovan icke nämnd tjänst eller befattning fordras sådan genom tidigare verksamhet ådagalagd skicklighet och förmåga som tjänstens eller befattningens framgångsrika handhavande förutsätter.

För extra-ordinarie befattning fordras sådan kompetens, som landskapsnämnden vid befattningens inrättande beslutat.

#### 60 §.

För granskningen av räkenskaperna och den ekonomiska förvaltningen utser landstinget bland härtill lämpliga, inom eller utom landskapet bosatta personer, tre revisorer och tre ersättare för dem. Sedan ett år förlidit, efter det de valda tillträtt sin befattning, skall en revisor och en ersättare och efter ytterligare ett år en annan revisor och en annan ersättare efter lottningsavgå. I de avgångnas ställe väljas varje år revisor och revisorsersättare för en tid av tre år.

Avlider revisor eller avgår han av annan orsak, innan tiden för hans uppdrag är ute, skall fyllnadsval anställas. Den sålunda valda tjänstgör under den tid, som för den avgångna skulle återstått.

#### 69 §.

Landskapsnämnden äger fastställa tjänstemännens och befattningshavarnas arbetstider.

Angående arbetstider samt därom, när lantrådet samt innehavarna av tjänst och befattning kunna träffas av allmänheten, skall genom anslag samt på annat lämpligt sätt tillkännagivas för allmänheten.

Landskapsförvaltningen underlydande tjänstemän och befattningshavare äga icke rätt att som bisyssla antaga annan avlönad tjänst eller befattning utan tillstånd av landskapsnämnden.

Mariehamn den 26 februari 1951.

På stora utskottets vägnar:

*Carl Carlson*  
Carl Carlson.

*Valter Johansson*  
Valter Johansson.

Närvarande i utskottet: ordföranden Carl Carlson samt ledamöterna Tor Beckman, Viktor Bertell, Hugo Carlsson, Gunnar Holmberg, Carl Holmqvist, Albin Johansson och Wilhelm Wilén samt suppleanterna Verner Carlson och K.U. Karlsson.